

Motion till riksdagen 2017/18:3957

av Carl Schlyter m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2017/18:60 Avtal om ekonomi och handel (CETA) samt strategiskt partnerskapsavtal mellan EU och dess medlemsstater och Kanada

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda konsekvenserna av CETA och återkomma till riksdagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att godkänna det övergripande avtalet om ekonomi och handel (CETA) mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan.

Allmänt om avtalets påstådda positiva effekter

Sverige har varit ett land som har tjänat på frihandel, och vi är generellt positiva. I detta nya avtal med Kanada avskaffas nästan alla kvarvarande tullar, det är den okontroversiella biten, här i Sverige. CETA-avtalet är en del av den nya generation handels-, investerings- och framför allt regleringsavtal som nu radas upp. Det är tusensidiga avtal som detaljreglerar hur stater ska fungera för att underlätta handel och investeringar. Det är helt andra avtal än den gamla typens investeringsavtal som vi har över 60 av redan. Dessa är typiskt på 8–25 sidor som går ut på ett åtagande att vi inte ska diskriminera varandras företag och inte ta ut onödiga tullar. Dessa gamla avtal hade inte ambitionen att omreglera prioriteringarna för länders politiska utveckling, men det gör CETA. Dessa nya avtal är till mycket liten del frihandelsavtal. Det handlar huvudsakligen om regelsamarbete och investeringskydd. Men Sverige är redan i topp vad gäller investeringsklimat enligt t.ex. amerikanska UD. Vissa delar av avtalet har redan trätt i kraft, t.ex. tullsänkningarna, men nu ska vi besluta om de mest kontroversiella bitarna. Avtalet skapar en rad administrativa problem, försvårar möjligheterna för kommuner och regering att välja rätt väg att tackla klimatutmaningen

och skyddet av djur, hälsa och miljö. Avtalet styr oss mot nyliberalt sätt att organisera samhällets service och försvårar att reglera verksamheten på ett modernare och bättre sätt. Varför ska vi acceptera alla dessa bördor för förhoppningar om absolut marginella ekonomiska vinster?

CETA beräknas i kommissionens studies mest optimistiska scenario ge en permanent engångseffekt på BNP med 0,03 procent av BNP och en nettoexportökning på 0,07 procent för EU. Det vetenskapliga underlaget för att hävda (som handelsministern gjort) att några nya jobb skapas saknas i kommissionens studie. Sveriges import från Kanada motsvarar knappt 1 promille av BNP och vår export dit är drygt 2 promille. I kommissionens mest optimistiska scenarier beräknas handeln öka med 20–24 procent med CETA. I bästa fall kommer alltså CETA att ge Sverige en exportökning till Kanada på ett par tiondelar av 1 promille av BNP. Därmed saknas grund för regeringens påstående att avtalet kommer att skapa väsentliga fördelar för svenska medborgare i form av lägre priser. Kostnaderna för att genomföra CETA har vi dock inga siffror på.

Argument för vidare utredning

Riksdagen brukar alltid ha ett underlag som visar kostnaderna för att genomföra ett beslut. Detta saknas för CETA och det skulle strida mot praxis att godkänna CETA utan sådant underlag. Kostnaderna för att genomföra CETA har vi inga siffror på i Kommerskollegiums studie. Vad det kostar varje kommun i Sverige att säkerställa att deras förslag om giftfri förskola, lokala hälsoskyddsregler m.m. inte strider mot CETA-avtalets regler om ”legitima krav” i enlighet med OECD:s jurisprudens är dock inte utrett. Den byråkratiska kostnaden för Sverige att delta i samverkanskommittéer m.m. för att gå igenom om det finns handelsstörande lagar är inte utredd. Framför allt är inte samhällskostnaden för försenad omställning till hållbart samhälle som de byråkratiska reglerna i CETA ställer inte utredd. CETA-avtalet minskar inte på något sätt den administrativa bördan för samhället; det förflyttar den bara från att företag ska anpassa sig till lokala regler till att lokala myndigheter ska anpassa sig till globala företags krav på enklare handelsströmmar.

Riksdagen hanterade i betänkande 2015/16:NU9 riksdagsbeslut om CETA-avtalet (och TTIP, om det blir aktuellt): ”Utskottet delar också uppfattningen att det är viktigt att det genomförs ordentliga konsekvensanalyser av de avtal som förhandlas fram och understryker vikten av att riksdagen om det ska godkänna CETA-avtalet eller ett eventuellt TTIP-avtal har ett gediget underlag att ta ställning till.”

Det innebär oberoende konsekvensanalyser av vad avtalen kan komma att innebära och vilka effekter de kan komma att få på miljö, hälsa, sociala, fackliga och ekonomiska rättigheter. Det duger inte att Kommerskollegium enligt 1 § i sin instruktion ska ”verka för frihandel, fri rörlighet på EU:s inre marknad samt utgå ifrån det samlade svenska ekonomiska intresset mot bakgrund av regeringens övergripande mål för tillväxt och sysselsättning. Myndigheten ska även beakta näringslivets och konsumenternas intressen. Därtill ska myndigheten beakta utvecklingsländernas perspektiv och integrering i handelssystemet”. I dess portalparagraf är uppgiften att verka för frihandel, tillväxt och sysselsättning, men även att beakta näringslivets och konsumenternas intressen. Hållbarhet, miljö och hälsa är alltså inte dess fokus, det hade varit nödvändigt

att myndigheter med även dessa fokus fick chansen att göra omfattande utvärderingar av CETA för att beslutsunderlaget ska anses tillfredsställa riksdagens beslutade krav på fullödigt beslutsunderlag. Med detta sagt har Kommerskollegium gjort en läsvärd analys med många intressanta inblickar, som dessutom bekräftar en del av de brister i avtalet vi kritiserar.

Då CETA inför krav på information, utbyte och anpassning till det nya regelverket uppstår administrativa kostnader för många myndigheter och kommuner utan att en seriös bedömning gjorts av vad detta kostar. Det finns krav på en lång rad nya kommittéer om förvaltning, regelsamverkan, finansiella tjänster och en lång rad krav på informationsutbyte och krav på att lämna ut information av olika slag, utan någon rimlig motivering till varför normala regler kring transparens duger. Det är rimligt att riksdagen får information om kostnaden för att genomföra beslut. En trovärdig analys saknas i propositionen.

Trots Kommerskollegiums analys finns många oklarheter om vad CETA innebär för Sverige. Många myndigheter hade inte tid att ge tydliga remissvar eller mer detaljerade synpunkter. Vi har inte heller haft någon vidare offentlig debatt om hur vi ser på de rader av nya investeringsavtal som nu kommer. Den 6 september frågade Belgien EU-domstolen om CETA är förenligt med Lissabonavtalet, men utlåtandet kommer att dröja ett tag. Därför är det ingen som helst brådska att rusa igenom CETA i riksdagen. Det rimliga är att vi, precis som flera andra länder, beslutar att vänta med att behandla propositionen om CETA till dess vi fått besked från EU-domstolen om huruvida avtalet ens är lagligt.

Ytterligare skäl att avvakta med ratificeringen är president Macrons utredning där Frankrike nu förespråkar ett klimatveto i CETA. Frankrike kommer inte att ratificera förrän hösten 2018 förutsatt att ett sådant veto finns, se:

<http://www.isds.bilaterals.org/?france-to-ratify-ceta-next-year&lang=en>.

Det skulle också ge oss tid att i samarbete med forskare, myndigheter och partier reda ut den oro som finns kring att CETA och andra liknande avtal skulle begränsa utrymmet för miljövänlig, djurvänlig och människovänlig politik.

Olika problematiska bitar av avtalet

Negativlista – krav på marknadstillträde för tjänster

För första gången accepteras ett avtal med en negativ förteckning av liberaliseringsåtaganden av tjänster. Liberalisering går nu från att vara ett undantag man specifikt åtar sig till att bli normen. Det betyder att nya tjänster normalt per automatik blir liberaliserade. Det finns sedan en bindningslista där man kan undanta vissa tjänster. Det är ytterst anmärkningsvärt att regeringen inte ens nämner (s. 14, 5.9) att detta avviker från normen i tidigare avtal där man i stället gjorde en lista på sektorer man ville öppna upp. Normen ändras från global konkurrens på utvalda tjänster, till i princip alla tjänster. Detta avtal är sista sucken för Reagentidens ideal om dogmatisk privatisering som nästan inga väljare längre försvarar. I stället för att ta politisk strid för denna politik göms den i svårlästa avtal med komplicerat språk. Rent teoretiskt påtvingar inte CETA nya liberaliseringar, men det skapas en inlåsnings effekt. Flera forskare förklarar problemen med detta: Krajewski, Markus (2011) – ”Public services in bilateral free

trade agreements of the EU”, samt Woolcock, Stephen och Sauve, Pierre (2015), s. 9 samt Krajewski (2013) – ”Public Services in EU trade and investment agreements”, s. 10.

Påståendet att viktiga tjänster är undantagna har kryphål som är viktiga att känna till. Undantaget för tjänster i offentlig befogenhet (8.2:b/9.2.2:b) är samma som i GATS. Detta undantag har kritiserats för att vara vagt definierat. I Sverige skulle ytterst få offentliga tjänster eller statliga bolag rymmas inom detta undantag då de drivs på kommersiella grunder och/eller på marknader med konkurrens. Den ledande tolkningen i den akademiska debatten är att undantaget endast täcker in tjänster som är direkt myndighetsutövande, exempelvis polis. Det är i sammanhanget relevant att påpeka att Sverige, till skillnad från ett flertal andra EU-länder, inte gjort några ytterligare undantag för sjukvård/omsorg än de undantag EU gjort i bilaga II.

Det är värt att notera att Sverige har en mycket avreglerad utbildnings- och välfärdssektor, där utländska kommersiella aktörer under vissa villkor erhåller fri etableringsrätt. Därav täcks inte dessa sektorer av avtalets kapitel om upphandling (kap. 19). Centralt att notera är att dessa sektorer, även om de anses falla under något av undantagen i artiklarna 8.2, 8.15, 9.2 eller 9.7 (och därigenom eventuellt listats i bilaga I och II eller ansetts falla under upphandlingskapitlet), inte är undantagna från de materiella villkoren i investeringsskyddet varken gällande expropriation eller rättvis och skälig behandling, de artiklar som återopats mest frekvent i uppmärksammade fall globalt, ex. Lone Pine v. Kanada, Philip Morris v. Australien eller Transcanada v. USA. De annex som är bifogade i CETA för att ytterligare tolka dessa artiklar överlämnar fortsatt ett omfattande tolkningsutrymme till tvistlösningstribunalen, och därmed är utfallet av en eventuell tvist i fall av exempelvis vinstförbud i välfärden oklar.

Ratchet clause (också första gången i ett avtal) samt standstill

Negativlistan kombineras i detta avtal i artikel 9 med en ratchetklausul som innebär att om t.ex. Sverige ensidigt liberaliserar något så införlivas denna liberalisering i åtagandena i avtalet, dvs. om en regering privatiserar/öppnar upp något blir det mycket svårt/omöjligt att återreglera. Det finns heller inget generellt undantag som heltäckande täcker in åtgärder på kommunal nivå från liberaliseringskraven. Det betyder att man bara får bedriva icke-konkurrensutsatt verksamhet som redan är undantagen eller som ökar liberaliseringen.

Tjänstekapitlet i CETA är även föremål för en s.k. standstill, en form av stoppklausul som garanterar att parterna inte kan minska de åtaganden de gjort i avtalet, inklusive de undantag som listats i bilaga I. De åtaganden som gjorts när CETA träder i kraft innebär alltså ett golv, där utvecklingen endast kan röra sig mot en högre grad av liberalisering i de sektorer där parterna inte gjort ändamålsenliga bilaga II-reservationer. De undantag som gjorts i bilaga II, som alltså ger utrymme för framtida förändringar i listade sektorer, påverkas dock inte av ratchetmekanismen, enligt Puccio (2016), s. 16. Utifrån de nuvarande undantagen kan Sverige i så fall trots allt återinföra och avreglera apoteksmonopolet, oavsett om monopolet återinförts och/eller avreglerats tidigare. Notera dock att även för dessa områden gäller fortfarande tvistlösningsmekanismen och därmed risken för stämningar.

Att hävda att den lokala nivån är undantagen från investeringsregler/tjänsteregler är felaktigt. Den lokala nivån är endast undantagen från artiklarna 8.4 till 8.8, alltså inte 8.10 (FET) eller 8.12 (expropriation). Samtidigt gäller det lokala undantaget endast i

nuläget avvikande åtgärder som därav inte behöver nedtecknas i bilaga I. Undantaget för lokal nivå gäller inte framtida åtgärder som minskar graden av konformitet med avtalet. Notera i sammanhanget att SE gjort undantag för den lokala nivån gällande avfallshantering och sophämtning, något som knappast varit fallet om den kommunala nivån per definition varit exkluderad.

Kombinationen av negativlista, ratchet och standstill är ytterst problematisk; det låser fast Sverige i en nyliberal riktning och gör det mycket svårare att åtgärda problem med vinster i välfärden m.m.

Fackliga rättigheter

Även om avtalet innehåller ett kapitel om arbetsrätt saknar kapitlet en effektiv efterlevnadsmekanism. I avtalet med Sydkorea finns delvis identiska skrivningar och liknande brist på sanktionsmöjligheter som i CETA. Utvecklingen i Sydkorea visar att det arbetsrättsliga kapitlet i EU:s handelsavtal i det här fallet inte haft någon påverkan på möjligheten att förändra utvecklingen i landet, inte minst då effektiva sanktionsmöjligheter för dessa överträdelser helt saknas. Skulle den sydkoreanska regeringen genomfört liknande åtgärder mot en näringsverksamhet skulle en helt annan form av skydd existera. Samma sak gäller i ännu större grad i CETA. Det finns ett fåtal skrivningar kring arbetsrätt som är principiellt viktiga, exempelvis artikeln om att handel och investeringar inte får uppmuntras genom att underminera arbetsrätten. Liknande skrivningar gällande hälsa och miljö som finns i t.ex. Naftaavtalet har dock knappast varit av avgörande betydelse för att skydda dessa värden. Kommunal har kritiserat avtalet bl.a. av denna orsak.

Hälsa, miljö och djur/jordbruk

Även de fina texter som finns på detta område saknar fungerande efterlevnadsmekanismer och stannar därför vid goda ambitioner. Kanadas produktion av djurkött vad gäller genmanipulation, kemikalier och livsmedelssäkerhet påminner mer om USA än EU. Det kött som ska säljas hit måste i teorin uppnå våra krav mot hormonbehandling m.m., men det är Kanadas myndigheter som avgör kontrollen där. Vad gäller djurskydd och antibiotika sker merparten av all lagstiftning/allt regelarbete på delstatsnivå. Detta gör det mycket svårt för EU att via relationer med de federala myndigheterna säkerställa att våra krav uppnåtts. Tillväxthormoner och andra tillväxtfrämjande preparat som är förbjudna i EU används flitigt. Så även om detta kött inte får importeras är det mycket svårt att säkerställa skyddet. Tullfri kvot ökas en faktor tio, och i kombination med andra kommande avtal kan det sätta hård press på svenska bönder med krav på sänkt djurskydd. Både Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen har uttryckt oro för hur avtalet kan komma att påverka Sverige negativt. Det finns en risk att den ökande konkurrensen skapar en spiral av press nedåt inom EU vad gäller djurskydd.

Det finns texter om att parterna ska eftersträva hög standard på miljöområdet. Men samtidigt villkoras dessa rättigheter med att vara förenliga med resten av avtalet. Även om språkbruket på vissa ställen kring miljö är bättre än i tidigare avtal är de formella

kraven i stort desamma på att ”legitima” skäl måste åberopas om man vill lagstifta om bättre hälsa eller miljö. Så trots texterna om rätten att reglera lämnas ett mycket stort utrymme för tribunalerna att tolka vad som gäller. Denna osäkerhet kommer i verkligheten att fortsätta begränsa kommunernas och staternas möjlighet/mod/kunskap att kunna reglera.

CETA kan, enligt den europeiska miljöorganisationen, inklusive Naturskyddsföreningen, bli ett problem för klimatarbetet. Investeringsskyddet kan komma att användas för att underminera lagar för att skydda klimat och miljö. Många pekar på att skada redan skett genom EU-kommissionens urvattning av bränslekvalitetsdirektivet 2014. Syftet med direktivet var att minska utsläppen från drivmedel, bl.a. genom att märka mer klimatskadliga bränslen. Detta röstades ned efter tryck från Kanada att det skulle äventyra CETA och det har nu blivit mycket lättare att exportera den mycket klimatskadliga tjärsanden till EU. Ett exempel på klimatrisker med tvistlösningsmekanismer är det kanadensiska företaget Transcanadas stämning av USA på 15 miljarder dollar, utifrån det nordamerikanska handelsavtalet Nafta, för Obama-administrationens beslut att stoppa byggandet av oljeledningen Keystone XL.

Gruvnäringen, där Kanada är en särskilt stor aktör, riskerar att bli svårreglerad, med stor risk för stämningar. Sverige har fått kritik från EU om att vi behöver förbättra procedurerna för skydd av Natura 2000-områden, och vi ligger dessutom i botten internationellt vad gäller avgifter för gruvnäringen. Varje förändring till skydd för vatten, miljö och höjda avgifter kan försvåras av CETA.

Regulativt samarbete

CETA är inte lika påtvingande och omfattande som TTIP på just detta område, men Österrikes och Tysklands motsvarigheter till LO har ändå kritiserat CETA för att det kan påverka det demokratiska beslutsfattandet. KemI pekar i sitt remissvar på att CETA inte utgör ”påtaglig risk” för gällande eller kommande kemikalierregler men att det kan ”innebära att EU:s kemikalielagstiftning och internationella konventioner utvecklas långsammare”.

En otydlig definition av ”onödiga handelshinder” gör att det uppstår en osäkerhet på detta område. I regeringens proposition beskrivs denna artikel som att ”ett av målen (...) ska vara att skydda människor, djur och växter samt miljön i övrigt” samt ”ett annat mål ska vara att stärka konkurrenskraften och effektiviteten i industrin på ett sätt som minskar administrativa kostnader och risken för överlappande regelverk”. Detta tänjer en del på vad som står i CETA, där principen ska vara att ”förhindra och undanröja onödiga hinder för handel och investeringar” som portalparagraf. De övriga målen finns med i vad som åsyftas, men med tanke på att de som kommer att sitta i många av samarbetsforumerna kommer att komma från handelsrelaterade departement samt att företag kommer bjudas in i dessa samarbeten kommer fokus att ligga på handel.

Det är inte alls säkert att den miljöpolitiker eller miljöexpert som vet anledningen till ett handelsbegränsande krav kommer att ens vara medveten om att en ändring diskuteras förrän parterna redan enats om att föreslå en ändring. När väl lagen kommer upp för beslut och offentlig debatt finns redan prestige och ömsesidiga löften, vilket gör det svårt för både kanadensiska och europeiska miljöaktivister m.fl. att stoppa en ändring när den väl nått så långt. Om all lagstiftning ska granskas ur handelsperspektiv, är

riskan stor att miljö-, djur-, och hälsoskydd undermineras, trots att ingen av de inblandade parterna hade det som avsikt. I rapporten Slater, Ann och Boehm (2014) – ”Agriculture and Food Sovereignty” i Sinclair, Scott et al. – ”Making sense of the CETA”, s. 47 lyfts dessa och andra problem.

Tanken är att det regulativa samarbetet inte ska påverka miljö, säkerhet eller hälsa, men när det granskades om vi kunde erkänna varandras krocktester mellan USA och EU uppdagades det att tusentals fler trafikdöda/skadade skulle bli följden.

Twistlösning ISDS-ICS

Det viktiga vad gäller twistlösning är att detta skydd redan finns i Sverige och Kanada i nationell rätt. Om det tas bort från CETA åtnjuter alla företag fortfarande ett adekvat skydd mot expropriering enligt nationell rätt. Det är i grunden märkligt att vi ska lita på kanadensiska myndigheters säkerhetstester, kontroller och beslut för nästan alla produkter, men vi kan inte lita på deras domstolar och att de ska fatta rimliga beslut vad gäller skadestånd till företag. Sverige har inget att vinna på att twistlösningen finns med i avtalet. Det finns inga vetenskapligt grundade belägg för att kanadensiska bolag inte etablerar sig här på grund av rädsla för konfiskering.

Investeringsskydd finns redan i sextioalet avtal med Sverige. I november 2016 stämde t.ex. Sverige av en rysk skogsägare, i samband med en annan rättslig tvist. De nya avtalen TPP, TTIP, CETA m.fl. kommer dock att flerdubbla antalet möjligheter till stämningar globalt. Det finns tiotusentals USA-bolag som är registrerade i Kanada på ett sådant sätt att de kan utnyttja twistlösningsmekanismen i CETA även om de huvudsakligen är baserade utanför Kanada. Så ett avtal med Kanada kan utnyttjas av alla andra länders företag, om de har aktivitet där.

CETA:s regler för investeringsskydd inkluderar en twistlösningsmekanism av ISDS-typ (investor-state dispute settlement) men kallad ICS. Sådana mekanismer är till för att företag ska kunna stämma stater som vidtar politiska åtgärder som minskar eller kan tänkas minska värdet på företagets investeringar. En tung juridisk instans, det tyska domarförbundet, sågar ICS helt. De tyska domarna menar att ICS helt skulle förändra rättssystemet inom unionen och begränsa EU:s och dess medlemsstaters lagstiftande makt. Miljö- och konsumentorganisationer påpekar risken att stater kan komma att avstå från att lagstifta därför att de är rädda att bli stämda. Exempel på just detta finns från andra avtal med liknande twistlösningsmekanismer: tobaksbolaget Philip Morris stämning av Australien, då landet införde neutrala cigarettpaket för att minska rökningen. Visserligen förlorade bolaget efter flera års process, men indirekt lyckades det nå framgång på andra håll. Nya Zeeland avvaktade med att implementera en liknande lagstiftning, eftersom man inte ansåg sig ha råd med en dyrbar process och eventuellt stort skadestånd. Även Irland och UK påverkades. Ett annat för Sverige intressant fall är Achmea, som stämde Slovakien och fick 22 miljoner euro i skadestånd när Slovakien reglerat vinster i sjukförsäkringar.

Hot om jättelika skadestånd riskerar att lägga en våt filt över åtskilligt av det som hittills utgjort normalt parlamentariskt lagstiftningsarbete, en s.k. regulativ avkylningseffekt. Det gäller alltifrån stärkt konsumentskydd till främjande av anställdas rättigheter. Stora delar av såväl fackföreningsrörelsen som miljörörelsen på båda sidor av Atlanten är djupt engagerade i kampen mot TTIP och CETA. DGB och AFL-CIO,

som är LO:s motsvarigheter i Tyskland respektive USA, står högst upp på barrikaderna i kampen mot den marknadsdogmatism som nu hotar.

Vi ser en tendens till att de nya handelsavtalen alltmer används just för att skrämja länder från att fatta vissa beslut. Företagen vinner färre mål och färre mål leder till förlikningar samtidigt som skadeståndskraven offentliggörs betydligt oftare. Alla dessa tre är tecken på att syftet allt oftare är att påverka politiker, inte att vinna processerna.

Offentlig upphandling, finansiella tjänster, telekommunikation och immateriella rättigheter

Även på dessa områden finns krav och problem som ökar myndigheters administrativa börda, låser fast oss i omoderna krav på skydd av upphovsrätt samt försvårar en modernisering av incitamenten för hur vi stöder utveckling av nya läkemedel.

Förslag till beslut

Avtal där utländska företag ges särskilda privilegier att påverka beslut innan andra kan diskutera dem. Avtal där företag i särskilda samarbetsforum ska kunna ifrågasätta alla uppnådda kompromisser för att de påverkar handeln, riskerar att överenskommelser som tagit hänsyn till alla intressen kan bli föremål för omförhandling, men alltid med handeln i fokus. Avtal som föreskriver enkelriktning mot nyliberala reformer kring marknadstillträde och gör det i praktiken omöjligt att under rimliga former återta verksamheter i offentlig regi hör hemma i centrum av debatten i riksdagen, och vi kan inte låta oss bakbindas.

Frihandel är inte liktydigt med fri handel, vilket företag i utvecklingsländer som försöker exportera förädlade varor till rika västländer smärtsamt får uppleva. Frihandel är i verkligheten extremt reglerad handel, där det som regleras är den fria demokratin för att den ska begränsas så att standardiserade multinationella företag ska slippa anpassa sig efter lokala konsumenter och regler.

Det råder en mycket stor skillnad i åsikter om hur avtalet ska tolkas mellan forskningsvärlden, domare å ena sidan och näringsliv och politiker å andra sidan. Därför kan denna konflikt bara lösas med en ordentlig utredning, från oberoende forskare. I väntan på att denna ska säkerställa att de mål som regeringen satt upp kring skydd av arbetare, miljö, folkhälsa m.m. borde riksdagen inte bidra till att avtalet kan träda i kraft.

Just nu pågår ett omfattande arbete på båda sidor om Atlanten där miljörelsen och andra folkrörelser tar fram nya moderna handelsavtal som bakar in skyddet av dagens utmaningar med klimat, miljö och social rättvisa. För att lösa 2030-målen krävs avtal som samverkar med dem, inte motarbetar dem. Det är hög tid att världshandeln förändras för att möta de nya utmaningarna, inte förra seklets utmaningar att tillfredsställa absoluta materiella behov på bekostnad av planeten och människors hälsa. Utmaningen är inte längre att kunna producera tillräckligt för våra behov, utan hur vi gör det rättvist och hållbart.

Riksdagen bör därför godkänna samtliga förslag i denna motion.

Carl Schlyter (MP)

Annika Lillemets (MP)

Jabar Amin (MP)